

TENTOONSTELLINGEN 2011 5

Radboud Universiteit & UMC St Radboud

Van 1 tot 8 oktober 2011 vindt in Nijmegen de Senior City Week plaats. Het UMC St Radboud, en in het bijzonder de afdeling Geriatrie leveren daar een belangrijke bijdrage aan. Een onderdeel van die week is de *Active Aging-campagne*.

Eenzijds heeft ze ten doel te tonen hoe ouderen actief kunnen blijven, fysiek en psychisch, maar vooral ook sociaal, maatschappelijk en cultureel. Anderzijds onderstreept ze dat professionals veel actiever met veroudering aan de slag kunnen en moeten gaan. Tegelijk wil het project een ander – dan het doorgaans negatieve – beeld van de ouderdom naar voren brengen. In die context organiseert de Commissie Beeldende Kunst in haar reguliere ruimtes in de Zuidcorridor van het UMC en in de Aula van de Universiteit, de fototentoonstellingen van Het Wilde Oog. De Dames Koelewijn, maar ook een aantal vissers, laten een verrassend beeld zien van het ouder zijn: trouw aan de eigen plek in de wereld dragen ze de traditie en hun eigen verleden mee; zonder jong te willen zijn of zo te doen, hebben ze hun plaats in de veranderende wereld.

Het Wilde Oog, Inge van Run en Hans Lemmerman, Dordrecht. Schouwburg Kunstmin. Renovatie Sybold van Ravesteijn. 1940. Sleep koningskinderen. Ontwerp Marike Kamphuis. Foto Ben Vulkers.

De Commissie Beeldende Kunst Radboud Universiteit & UMC St Radboud voert in opdracht van het College van Bestuur en de Raad van Bestuur het kunstbeleid op de Campus. De door haar gepresenteerde kunst geeft een extra dimensie aan de universiteit en het UMC. Deze profilerende meerwaarde realiseert ze via tentoonstellingen, aankopen van en opdrachten voor kwalitatief hoogstaande kunst.

TEJA VAN HOFTEN

van 9 september tot 6 november 2011

Het werk van teja van hof ten, ontstaat zeer dicht bij haar lichaam, is 'autobiologisch'. Zich bewegend tussen een lichaam hebben en een lichaam zijn, tast het de grenzen van natuurlijke vormen en processen af, van hun functioneren en disfunctioneren. Waar het lichaam als een brok natuur zijn eigen gang gaat en zich aan iedere sturing van het ik onttrekt, neemt het kunstwerk een bezwerende rol op zich.

Nu eens zien we het helemaal onder de gedaante van een silhouet of van zijn schaduw, bewegend tussen herkenbaar en vervormd, tussen verschijnen en verdwijnen. In wederkerigheid laat het zien zonder vast te leggen, laat het zijn zonder in beslag te nemen. Elders worden onderdelen getoond – het lichaam als het ware uit elkaar gehaald. Soms betreft het afgietsels van haar eigen lichaamsdelen die verder worden

bewerkt, bijvoorbeeld door deze te fotograferen en ze opnieuw met elkaar in verband te brengen. Soms maakt ze gebruik van beeldmateriaal afkomstig uit medische onderzoeken die ze moest ondergaan, zoals inwendige opnames en scans die om zo te zeggen worden gestapeld.

Als kunstenaar – met het geduld, de concentratie en de studiezijn van een wetenschapper – bouwt teja van hof ten

teja van hof ten, *van binnen*, 2004,
boek met 29 pagina's A3 formaat
teja van hof ten, *zonder titel*, 2011,
zijde 43 x 23 cm

teja van hof ten, *autobiologie*, 2008,
leporello 7,5 x 115 cm; op de voorgrond
zonder titel, 2011 haakwerk
2 delen 15 x 42 x 6 cm en 24 x 20 x 8 cm

aan een encyclopedie van haar biologische bestaan – de buitenkant, de binnenkant, gaande tot het presenteren van gelijkenissen met de natuurlijke omgeving. Zo krijgen sommige werken iets landschappelijks met horizons, stroomgebieden en delta's. Andere verwijzen dan weer naar het leven van planten. Want vormen van natuurlijk bestaan vertonen nu eenmaal vergaande analogieën.

Haar werk krijgt dicht bij het ambachtelijke zijn vorm, of het nu om klei gaat of om breien en haken, tot en met het maken van boeken en leporellos. Daarbij exploreert ze de grenzen van de vastomlijnde technieken om in haar oeuvre het lichaam te bewerken tot en met de belichaming van haar werk.

De tentoonstellingen in de Galerij zijn een samenwerkingsproject tussen de Universiteitsbibliotheek en de Commissie Beeldende Kunst, waarbij de kunst die wordt getoond aan boeken refereert. Voor meer informatie: www.umcn.nl/OverUMCstRadboud/Beelndekunst; www.ru.nl/ubn en www.tejavanhoften.nl

HET WILDE OOG

Hans Lemmerman & Inge van Run in het kader van Geriatrie

van 9 september tot 6 november 2011

De foto's die Het Wilde Oog van de Dames Koelewijn laat zien, brengen verleden en heden op verrassende wijze samen. De ensceneringen – waar Inge van Run en Hans Lemmerman mede dankzij hun ruime theaterervaring een speciale voeling voor hebben ontwikkeld – berusten op het zich inleven in de Dames om hen vervolgens mee te nemen in bijzondere situaties. Als unieke momenten lichten als het ware vonken eruit op, ogenblikken van intensiteit waar de Dames uit hun vastomlijnd kader stappen en zich met grote openheid in hedendaagse constellaties begeven.

Ook al horen ze in die voor hen nieuwe wereld misschien niet helemaal thuis, toch zijn de Dames er krachtig aanwezig. Want hun wortels in een traditionele leefgemeenschap verloochenen ze niet; en hun dienstbaar bestaan dragen ze zelfverzekerd met zich mee. Hun leven heeft nu eenmaal de psalmen in hun lichaam ingeschreven, nam vorm aan in hun verzorgde klederdracht. Het bezorgt hen een stevige uitvalsbasis om het heden met grote durf tegemoet te treden, affirmatief en met toewijding, zonder zich af te zetten tegen het voor hen nog onbekende.

Ze weten er een plaats in in te nemen. De innige wisselwerking ontstaat door het creëren van fantasierijke situaties, aanleunend bij sprookjes en mythen. De speelruimte aldus geboden, zorgt tegelijk voor het aanraken van het

Het Wilde Oog, Inge van Run en
Hans Lemmerman, Utrecht.
Rietveld Schröderhuis, Gerrit Rietveld. 1924.
Foto Gijs Haak.

Het Wilde Oog, Inge van Run en
Hans Lemmerman, Scheepswerf Spakenburg.
Ontwerp visserstrui Dorien de Jonge.

diepmenselijke tot en met het tragische en soms het bizarre zonder zwaar op de hand, spottend of moraliserend te worden. Uit dergelijke wereld worden de foto's geplukt, op het juiste moment van ontmoetingen en van confrontaties, van doorbraken en van verrassende wendingen, kortom de genoemde oplichtende vonken vastleggend. Een van de Dames sleept – letterlijk als een sleep van haar traditionele jurk – haar verleden achter zich aan, maar eerder dan een last lijkt het een rijkdom, een goed gevuld leven met een zekere afstamming. Dat maakt dat ze fier en statig de trappen oploopt. Een andere heeft een klein kantwerkje, haar ondermuts, om haar knot; maar zoiets moois hou je niet alleen voor jezelf! Ze heeft over, ze is gul en dus maakte ze een heel hemd van kant, dat ze aan een veel jongere man schenkt – als een soort traditionele waarde meegegeven en hem ermee bekleddend. Hun band wordt er des te inniger door. Maar het speelt zich niet alleen af tussen hen beiden; de foto is zo gemaakt dat het motief van de kant subtiel over de hele wereld wordt uitgespreid, hetgeen voor een algemene verfijning, waar zij en wij in opgenomen zijn, zorgt. Nu eens confronteren de Dames zich met hedendaagse kunst, dan met de huidige architectuur; nergens wordt het flauw: de intensiteit van het ene blijkt naadloos bij de kracht van het andere aan te sluiten en omgekeerd.

Niemand verloochent zichzelf, en als ze er al aan zouden denken of twijfelen, heerst de zekerheid dat dit van niets of niemand wordt verwacht. Dit respect en deze ontvankelijkheid voor elkaar, deze generositeit verlevendigen hun eigen en elkaars bestaan en weten het te bezielen.

De tentoonstellingen van Het Wilde Oog die plaats vinden in het kader van Senior City Week, laten zien dat het niet erg is om oud te worden, als men het maar is en wil zijn en weet dat jong zijn iets is voor de jeugd, terwijl nog veel van elkaar te leren valt en tegelijk aan elkaar te geven – dit onder het motto: 'samen sterk'.

Tijdens de *Senior City Week* werk de CBK mee aan *ACTIEF OUDER WORDEN – theorie en praktijk om de kwaliteit van uw zorg voor oudere patiënten te verbeteren*; de kunstcoördinator gaat er in gesprek met Toon Teeken en Albert Van Der Weide over hun beleving van het ouder worden als nieuwe levensfase: de betekenis ervan voor hun kunst en voor hun sociaal functioneren als kunstenaar.

JOYCE OVERHEUL: Dr. Pill

van 9 september tot 6 november 2011

Een nieuwe vorm van kunst ontstaat, geworteld in de snel om zich heen grijpende digitale communicatie; terwijl ze van deze laatste gebruik maakt, bevraagt ze haar tegelijk. *Dr. Pill – De oplossing voor al uw problemen* van Joyce Overheul is daar een even sterk als sprekend voorbeeld van.

Via een digitale oproep vroeg de kunstenaar om haar een van de pillen die men gebruikt toe te sturen. Dit viel niet in dovemansoren, want er kwamen 68 reacties, met diverse gulle gevers: het leverde zo'n 170 pillen van allerlei soorten op. Daar is één pil van gemaakt, een grote – die met haar 142 werkbare bestanddelen alle problemen kan oplossen. De bijsluiter ontbreekt niet. En het moet gezegd dat ze efficiënt alle problemen oplost: het innemen ervan biedt weinig overlevingskansen. Vervolgens is een aantal inzenders gevraagd een interview af te staan. Deze opnames horen bij het kunstwerk dat

als een installatie wordt gepresenteerd. Dergelijk kunstwerk beslaat onderzoek en studie, gaande tot het draaien van pillen met coating en al – ook al ging het maar één. Tegelijk dient de kunstenaar over sociale vaardigheden te beschikken. Maar dit laatste valt om zo te zeggen wel mee: verbazingwekkend is hoe gretig mensen hun medicijngebruik met een onbekende, de kunstenaar, willen delen: een eenvoudige digitale oproep, zeggende dat men kunstenaar is, blijkt te volstaan. Zo stelt het kunstwerk problemen aan de orde die de medische wereld betreffen – hoe gemakkelijk raakt men zonder voorschrift aan allerlei medicijnen, zelfs levensbedreigende –, alsook vragen rond ethiek – deel je je eigen medicijnen uit – en privacy – vertel je zelf aan een wildvreemde wat je slikt? Onder dit in wezen spitsvondig project gaan ernstige problemen schuil die zich na een eerste glimlach opdringen en het lachen doen vergaan.

Joyce Verheul,
Dr. Pill, videodocumentaire, 2010-2011,
165 x 45 x 165 cm
www.joyceoverheul.com

Bas van Vlijmen,
Waar zit jij? 1999,
80 x 60 cm,
digitale print

BAS VAN VLIJMEN

van 9 september tot 16 oktober 2011

Het werk van Bas van Vlijmen gepresenteerd in samenwerking met de Tentoonstellingscommissie FNWI, bespiegelt de relatie tussen mens en techniek: de systemen waarmee we ons omringen en de netwerken waarin we ons bewegen en er samen mee evolueren, zelfs in gevangen raken, maar hoe dan ook omgang mee hebben. Hij doet dit door velerlei coderingen, patronen en mechanismen aan het licht te brengen. En hij zou geen kunstenaar zijn moest hij het bij het bestaande houden: hij breekt onze perceptie ervan open.

Coderingen spelen dus een centrale rol in zijn werk. Het meest eenvoudig is het wanneer hij twee coderingen – hier strakke en regelmatige ordeningen – over elkaar heen legt, een simpel model voor twee netwerken waarin we gelijktijdig functioneren. Maar dit alleen al, zorgt voor een moeilijk te ontrafelen patroon en biedt weinig houvast. Elders confronteert hij de Bijbel met de Koran door beide boeken te coderen en tot een plat gekleurd vlak met vele spikkeltjes (pixels) te herleiden: wat valt er aan gelijkenissen en verschillen uit af te lezen? Of hij maakt als een buitenaards wezen, dat niet weet wat het hier op aarde te zien krijgt, de doorsnede van het hoofd van een telefonerende persoon, zijn hoorapparaat en telefoon inbegrepen – het organische en het mechanische in confrontatie met elkaar komend – of een soortgelijke registratie van een auto-ongeval. Steeds is hij gefascineerd door de taal, zich bewust dat die heel anders had kunnen coderen: het alfabet bewaarend, zou iedere letter een punt in de

ruimte kunnen zijn. Woorden, zinnen en teksten zouden dan, door met lijnen de opeenvolgende letters te verbinden, complexe ruimtelijke figuren worden met ware knooppunten bij de meest voorkomende letters.

Zo kon ook de codering van de mens via DNA niet aan zijn artistieke aandacht ontsnappen, en het resultaat is zijn *Standbeeld voor Marjolein Kriek*, de eerste vrouw ter wereld waarvan het DNA volledig *gesequenced* werd – te zien op de campus achter het Huygensgebouw.

Bas van Vlijmen laat met *Standbeeld voor Marjolein Kriek* op artistieke wijze zien hoe de hedendaagse mens moeite heeft zijn wereldbeeld in overeenstemming te brengen met de voortsnellende wetenschap en techniek: de mens als code, als computerprint van zijn DNA en dat geplaatst op een traditionele sokkel, een sokkel waarop ooit een ander beeld stond. Het spanningsveld dat het beeld bloot legt sluit aan bij bepaalde wetenschappelijke bedrijvigheid op de universiteit, bezigt de mens te herdefiniëren en hem langzaam maar zekere een andere beleving van zijn eigen bestaan bij te brengen. Het kunstwerk werd door het *Centre for*

Bas van Vlijmen, *Standbeeld voor Marjolein Kriek*, bij de inhuldiging op 23 juni 2011. Foto Bert Beelen

Society and Genomics (CSG) geschonken aan de Radboud Universiteit. Het standbeeld was eerder onderdeel van het project *REBOOT* met publicatie: *Erasmus en de vrije val in de techniek*, red. Bas van Vlijmen, uitgeverij 010.

LOCATIES

St Radboud

Radboud Universiteit Nijmegen

■ Radboud Ziekenhuis
Zuidcorridor, eerste verdieping
Geert Groteplein 10
Dagelijks toegankelijk van 8.30 tot 19.00 uur

■ Onderwijscentrum Medische Wetenschappen - Omloop, bij Bibliotheek Medische Wetenschappen
Geert Groteplein 15
Open op werkdagen van 8.30 tot 19.00 uur

■ Aula - Omloop, eerste verdieping
Comeniuslaan 2
Open op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur

■ Universiteitsbibliotheek
Galerij, eerste verdieping
Erasmuslaan 36
Open van 9.00 tot 21.00 uur

■ Huygensgebouw
Centrale straat, begane grond
Heyendaalseweg 135
Open op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur

Tentoonstellingen Radboud Universiteit & UMC St Radboud – jaargang 3 – nummer 5
Uitgave Commissie Beeldende Kunst Radboud Universiteit & UMC St Radboud
Samengesteld door Daan Van Speybroeck, kunstcoördinator – postbus 9103, 6500 HD Nijmegen
E-mail: d.vanspeybroeck@let.ru.nl – www.umcn.nl/OverUMCstRadboud » rubriek Beeldende Kunst